

We all know that images on computer screens are actually comprised of pixels, tiny but discrete dots of light. This means that, absent infinite resolution, the image on the screen necessarily oversimplifies reality, as all colors must be presented in blocks the size of the pixels, and the amount of each color is a multiple of that same size.

Metaphorically, the same recognition illustrates Dr. Jeffrey Rosen's powerful argument for the right to privacy, and inversely, the halakhic prohibition against stating negative truths about another person. What any one person hears about another will always take on some significance – occupy at least one pixel in their mental image – even if in true proportion it would demand only half, or a thousandth, of a pixel.

Roughly the same principle covers the effect of statements about that halakhic prohibition. Every Torah statement we learn occupies at least one unit of memory, and if we know less than all of Torah, that statement will assume disproportionate significance.

In both the visual and intellectual realms, artists/teachers seek ways to overcome the limitations of form and audience. Brightness, dullness, context, and other devices can make blocks of color seem larger or smaller than they are objectively, and the same is true of ideas and values.

Here is one example, from Talmud Arakhin 15a:

תניא:

א"ר אלעזר בן פרטא: בוא וראה כמה גדול כח של לשון הרע.

מבלן?

ממרגלים -

ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כך, המוציא שם רע על חבירו על אחת כמה וכמה! . . .

Tanya:

Said R. Elazar ben Parta: "Come and see how great is the power of lashon hora."

From where in Torah do we know this?

From the spies –

If this is the consequence for someone who produces-ill-repute on sticks and stone, how much more so for someone who produces-ill-repute on his fellow!

The consequence referred to is presumably the spies' death *bamageifah lifnei Hashem* in 14:37. That phrase contains two peculiarities – first, it uses the definite pronoun = *the mageifah*, and second, in what sense was their death *lifnei Hashem*, as there is no mention of it taking place in a sacred place or during a Revelation? Rashi (quoting Sotah 35a) and Seforno respectively address the first by identifying a poetically just *mageifah*, either because it affected the spies' evil-speaking tongues, or throats. or else because it resulted from a miasma such as the spies had contended was generally present in Israel. Mishnah Sanhedrin 10, however, says that they died in This World and the Next; while our text of the Mishnah seems to derive this from the use of both *וימותו* and *מגפה*, I suggest that the more likely derivation is from *לפני ה'*.

We learn, accordingly, that speaking *lashon hora* about people must all the more so lead to death by plague, or exclusion from the Coming World.

But is this true? I ask this not only in terms of the impossibility of verifying claims about the Coming World, or about the relationship between spiritual cause and medical effect, but with regard to

the initiating premise of the argument – was the wrongful action of the spies primarily a generic act of verbal defamation against the rocks and woods of Israel? Or was it their encouragement of despair, their disregard of Mosheh, etc.?

We can restore the logic of the argument by paraphrasing = אלא הכי קאמר

If	all the more so
producing-ill-repute about sticks and stones	producing-ill-repute about people
can, under some circumstances,	might, under some circumstances,
generate results so bad	generate
that they generate <i>mageifah</i> -punishment,	<i>mageifah</i> -punishment.

Therefore, we ought to be very cautious before producing-ill-repute about people.

The paraphrase obviously weakens the argument; it opens up the possibility that in some, many, or most circumstances, the prohibition against producing-ill-repute about people might be superseded by other values. The purpose of R. El'azar ben Parta's statement seems precisely to have been to prevent that.

Lashon hora seems to attract this type of Rabbinic overstatement – for a parallel, see the Sotah 10a's derivation from Tamar and Yehudah that one should allow oneself to be burnt alive rather than humiliate another in public. Certainly this depends on the degree of humiliation, and the circumstances, and some acharonim think that as a matter of law it simply isn't so.

The thing is, we don't know all of Torah, and so our vision of Torah is of necessity pixellated. Rabbinic statements – especially nonhalakhic statements – are often not intended to describe the objective proportions of Torah, but rather to present Torah in a way that will balance the gaps in our knowledge and distortions of our spiritual vision.

The risk, of course, is that we will misinterpret those statements as objective truth, and correct for our known failings, as I might take ten minutes off my perennially fast alarm clock's time without realizing that my wife reset it the night before. Teachers of Torah therefore must know their students as well as their subjects, and students must know their teachers, and the purpose of study is to generate a dynamic equilibrium centering on truth.

Shabbat shalom!

במדבר פרק יג

(כה) וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום:

(כו) וילכו ויבאו אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל אל מדבר פארן קדשה וישיבו אותם דבר ואת כל העדה ויראום את פרי הארץ:

(כז) ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש הוא וזה פריה:

(כח) אפס כי עז העם הישב בארץ והערים בצרות גדלת מאד וגם ילדי הענק ראינו שם:

(כט) עמלק יושב בארץ הנגב והחתי והיבوسی והאמרי יושב בהר והכנעני יושב על הים ועל יד הירדן:

(ל) ויהס כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אתה כי יכול נוכל לה:

(לא) והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו:

(לב) ויוציאו דבת הארץ אשר תרו אתה אל בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה ארץ אכלת יושביה הוא וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות: (לג) ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפלים ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם:

במדבר פרק יד

(לו) והאנשים אשר שלח משה לתור את הארץ וישבו וילוו וילינו עליו את כל העדה להוציא דבה על הארץ: (לז) וימתו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה במגפה לפני יקוק: (לח) ויהושע בן נון וכלב בן יפנה חיו מן האנשים ההם ההלכים לתור את הארץ:

משנה מסכת סנהדרין פרק י

מרגלים אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר (במדבר י"ד) "וימותו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה במגפה לפני ה'" – "וימותו" - בעולם הזה; "במגפה" - בעולם הבא.

תלמוד בבלי מסכת ערכין דף טו עמוד א

מתני'.

במוציא שם רע להקל ולהחמיר - כיצד?
אחד שהוציא שם רע על גדולה שבכהונה ועל קטנה שבישראל - נותן מאה סלע.
נמצא האומר בפיו חמור מן העושה מעשה,
שכן מצינו שלא נתחתם גזר דין על אבותינו במדבר אלא על לשון הרע,
שנאמר: (במדבר י"ד) "וינסו אותי זה עשר פעמים וגו'".

גמ' . . .

וכן מצינו שלא נתחתם גזר דין וכו'.
ממאי? דלמא דאכתי לא מלא סאתן,
דאמר רב המנונא: אין הקדוש ברוך הוא נפרע מן האדם עד שתתמלא סאתו, שנאמר: (איוב כ) במלאת ספקו יצר לו!
אמר ר"ל: אמר קרא: "וינסו אותי זה עשר פעמים" - על זה נתחתם גזר דין.

תניא:

א"ר אלעזר בן פרטא: בוא וראה כמה גדול כח של לשון הרע.
מנלן?
ממרגלים -

ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כך, המוציא שם רע על חברו על אחת כמה וכמה?! . . .

רש"י במדבר פרק יד

(לו) וישבו וילינו עליו - וכששבו מתור הארץ הרעימו עליו את כל העדה בהוצאת דבה אותם אנשים וימותו. כל הוצאת דבה לשון חינוך דברים, שמלקיחים לשונם לאדם לדבר בו, כמו (שה"ש ז, י) דובב שפתי ישנים. וישנה לטובה וישנה לרעה, לכך נאמר כאן מוציא דבת הארץ רעה, שיש דבה שהיא טובה:
דבה - פרלדי"ץ בלע"ז [לשון הרע]:
(לז) במגפה לפני ה' - באותה מיתה ההגונה להם מדה כנגד מדה. הם חטאו בלשון, ונשתרבב לשונם עד טבורם ותולעים יוצאים מלשונם ובאין לתוך טבורם, לכך נאמר במגפה ולא במגפה, וזהו לפני ה', באותה הראויה להם על פי מדותיו של הקדוש ברוך הוא, שהוא מודד מדה כנגד מדה:

אבן עזרא במדבר פרק יג

(לב) ויצאו דבת הארץ - דבר שלא היה. ואין כן ויבא יוסף (ברא' לז, ב), כי ויבא הפך ויצאו. דבה - מפעלי הכפל, מגזרת דובב שפתי ישנים (שה"ש ז, י), ובמקומו פירשתיו.

אבן עזרא שיר השירים פרק ז פסוק י

דובב - כענין דבור ואולי כמוהו דבה:

ספורנו במדבר פרק יד

(לז) וימותו האנשים מוציא דבת הארץ רעה במגפה. באותה מגפה שאמרו הם שתקרה בארץ אוכלת יושביה והנה פעולת אויר הארץ היתה להם לזרא ומתו תכף:

כלי יקר בראשית פרק לז

ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם. בכל המקרא לא מצינו לשון הבאה אצל הדבה כי אם לשון הוצאה, ואף על פי שאמרו המפרשים שלשון הוצאה שייך בדבה של שקר, כמו שנאמר (משלי י יח) ומוציא דבה הוא כסיל, וכן ויצאו את דבת הארץ (במדבר יג לב), ולשון הבאה שייך בדבר שהוא אמת, מכל מקום אין הלשון מדוקדק כאן, כי מדקאמר דבתם שמע מינה שהדבה מיוחדת אל האחים כאילו האחים הם הבעלי דבה, ועוד קשה אל אביהם אל אביו מבעי ליה, ועוד קשה להלן נאמר (בראשית לה כב) וישכב את בלהה פלגש אביו, קראה פלגש, וכאן נאמר והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו, קראן הכתוב נשים ממש. אלא ודאי שכל האחים בני הגבירות, היו מזלזלים בבני השפחות לקרות אמותם פלגשים ושפחות, ואת בניהם קראו עבדים, ויוסף לבד היה מתחבר אל בני בלהה וזלפה כי אמר שהם נשי אביו ממש, ומטעם זה זלזל ראובן בבלהה בחושו שהיא פלגש ואינה אשתו על כן בלב יצועו, ומכאן ראה ברורה שכל בני הגבירה הוציאו דבה על בני השפחות לקרותן עבדים, ועל זה נאמר ויבא יוסף את דבתם רעה. אותה דבה רעה שהוציאו אחיו על בני השפחות הביא אל אביהם של בני בלהה וזלפה, כי היה להם לחוש לכבוד אביהם שלא לקרות לבניו עבדים, וחשב כי אביהם יתבע עלבונם. וזהו שנאמר ובטרם יקרב אליהם ויתנכלו אותו להמיתו. כי רצו להמיתו מרחוק על ידי חץ הממית בטרם יקרב אליהם, מדה כנגד מדה כי הוא שלח בהם חץ לשונו הממית אף מרחוק על כן רצו גם הם להמיתו מרחוק על ידי חיצים וזה שנאמר (שם מט כג) וישטמהו בעלי חיצים הם אחיו שרצו לשלוח בו חיצים. ואף על פי שגם הוא סיפר עליהם לשון הרע מכל מקום ותשב באיתן קשתו. כי הוא דרך קשתו ויכוננה באיתן בצדק ובמשפט שהרי מותר לומר לשון הרע על בעלי המחלוקת (ירושלמי פאה פרק א הלכה א) ואחיו התחילו במחלוקת במה שזלזלו בבני השפחות: ובמדרש ילקוט (רמז קמא) אמרו על פסוק ובטרם יקרב אליהם, ששיסו בו את הכלבים וטעמו של דבר לפי שחשבוהו למוציא דבה ובעל לשון הרע ואמרו חז"ל (פסחים קיח א) כל המספר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים שנאמר (שמות כג א) לא תשא שמע שוא וסומך ליה לכלב תשליכון אותו, וטעמו של דבר שכל המספר לשון הרע נדמה ככלב המנבח וחורץ בלשונו, ולפיכך ישראל במצרים שלא היה בהם לשון הרע כתיב (שם יא ז) ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו, מדה כנגד מדה. וזה שאמר נלכה דותינה לבקש לו נכלי דתות, על פי התורה אשר יורוך. להשליך לכלבים כל מספר לשון הרע. ויש אומרים שלכך שיסו בו הכלבים שיאכל ממנו אבר מן החי לשלם לו מה שאמר עליהם איך שאכלו אבר מן החי. ובסומך יתבאר פסוק ובטרם יקרב אליהם בדרך אחר:

אור החיים במדבר פרק יג

ואמר דבר סתם, שאין דרך הכתוב לכתוב מעשיהם של רשעים אלא לצד ההכרח, כמו שתמצא שלא כתב הריגת חור ביום מעשה העגל, וגם מעשה העגל אמרו בגמרא (ע"ז ד ב) שלא נכתב אלא ללמד ישראל שאם חטא ציבור אומרים להם כלך אצל ציבור, וכמו כן במה שלפנינו העלים הדברים עד שהוצרך לומר שישראל רצו לשוב למצרים וימרו בה' ח"ו חל עליו לומר סיבת הדבר וגילה דבר שהוציאו דבת הארץ, וטעם שהוצרך הכתוב לומר המראת ישראל, הוא להודיע טעם עכבתם במדבר מ' שנה שהיה לסיבת המראתם ואומר את כל העדה פירוש שהשיבוהו כשהיה את כל העדה ולא יחדוהו לדבר אליו דברים הרעים בפני עצמו שנתכוונו להבאישו בעיני כל ישראל:

מלבי"ם במדבר פרק יג

(לב) ויוציאו דבת הארץ אשר תרו אותה, הוציאו דבה לא מצד הרגול שע"ז לא נשלחו רק מצד מה שתרו לבקש טובת הארץ שע"ז נשלחו, ולכן אמר אל בני ישראל כי לשון הרע שספרו תחלה מצד הרגול דברו אל משה שזה שייך אל שר הצבא, אבל דבר זה שהי' מצד מה שתרו זה שייך אל כלל ישראל לא אל שר הצבא, ועז"א הארץ אשר עברנו בה לתור אותה ר"ל שהודעה זו שנאמר עתה הוא מצד שעברנו כדי לתור אם היא טובה לישוב.

מדרש ילמדנו (מאן) ילקוט תלמוד תורה - פרשת שלח

וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום. אתה מוצא שהלכו מהדרום לצפון, ובארבעים יום היו מהלכין את כולה, אלא שהיה גלוי לפני שאמר והיה עולם שהיו עתידין להוציא את דבת הארץ ולגזור עליהם צרה לחשבון הימים, יום לשנה יום לשנה, שני, כמספר הימים אשר תרתם וגו', והקפיץ הב"ה לפניהם את הדרך. ילמדנו.

מראה יחזקאל במדבר פרשת שלח

ויוציאו דבת הארץ כו', המפרשים האריכו להקשות מה היה חטא המרגלים הלא משה בעצמו אמר להם הרבה יותר עם גדול ורב ורם כענקים כאשר אתה ידעת ושמת מי יתיצב לפני בני ענק, ונראה לי דחטאם היה דבונהג שבעולם כשהמלך שולח מרגלים המה מחוייבים להשיב לו לבד בחשאי אם טוב ואם רע כדי שידע איך יתחזק במלחמה אבל לעם ואנשי המלחמה הוא יבשר טובות כדי שלא ירפה ידיהם וימס לבם, והנה כאן נאמר וישלח אותם משה ובתשובם נאמר וישיבו אותם דבר ואת כל העדה, וע"י כך הניאו את לבבם כנוע עצי יער מפני רוח והוציאו מחשבתם הרעה שרצונם היה להסב לבם להמרות פי השם וכן לא יעשה.

עוד נ"ל ליישב קושיא הנ"ל וליישב ג"כ מה דאיתא בגמ' ב"ב שבט לוי לא היה בכלל הגזירה וכו' רש"י והמפרשים לפי שלא טעו בעגל לפיכך חס עליהם הקדוש ברוך הוא וצוה שלא למנותם מבן עשרים, ולי נראה דהנה משה אמר [דברים א לז] גם בי התאנף ה' וכו', וצריך להבין במה חטא משה, ואמת נכון הדבר שגם משה חטא שנאמר וייטב בעיני הדבר, וידוע שיש שלשה סרסורי דעבירה והמה מחשבה דבור ומעשה, והנה על גוף העשיית העבירה הקדוש ברוך הוא מעניש יותר מעל הדבור, ועל המחשבה אינו מצרף למעשה רק סביביו נשערה מאוד, והנה כאן השליחת מרגלים היה עון פלילי כי לא האמינו בה' ולא בטחו בישועתו, והנה המרגלים בעצמם חטאו במעשה שהלכו לרגל, והישראל חטאו בדבור שאמרו נשלחה אנשים לפנינו, ומשה חטא במחשבה שהוטב בעיניו ונתן להם מקום לטעות, והנה השנים עשר איש ששלחו היו לי"ב שבטים חוץ משבט לוי שלא שלח, וצריך לומר דהם האמינו ולא רצו לשלוח לפיכך לא נענשו.